



Bokredaktör: Gun Berfelt Tel: 08-790 34 80

## Kirurgiklassiker i ny tappning

Bertil Hamberger, Ulf Haglund, red.  
**Frankssons kirurgi.** 4:e uppl. 938 sidor. Stockholm: Liber, 1997. Pris ca 1 125 kr. ISBN 91-47-04814-X.

*Recensent: Bo Risberg, professor, kirurgiska institutionen, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg.*

**F**rankssons kirurgi kom ut första gången 1981 och har varit den ledande svenska läroboken i kirurgi i över 15 år. Boken föreligger nu i sin fjärde upplaga. Redaktörskapet har övertagits av de båda kirurgprofessorerna Bertil Hamberger och Ulf Haglund.

1997 års utgåva har uppdaterats på flera väsentliga områden. Trots att omfånget minskats är det ett massivt verk på strax över 900 sidor. Boken ompänner förutom det som normalt innefattas i traditionell allmänkirurgi (dvs gastro-intestinal-, endokrin-, kärl- och trauma-kirurgi) även thorax-, urologisk kirurgi och neurokirurgi.

Boken har samma traditionella uppläggning av kapitlen som de tidigare upplagorna. De inleds med organutveckling, anatomi och fysiologi, varefter följer genomgång av benigna och maligna tillstånd. Varje kapitel avslutas som regel med ett avsnitt om trauma. Upplägningen är konsekvent och gör att man lätt känner igen sig.

Generellt är kapitlen väl skrivna, håller hög kvalitet och avspeglar principer som gäller idag. De innehåller många detaljer även över mer sällsynta tillstånd. För läsaren på grundutbildningsnivå tror jag dock att det kan vara lite svårt att sova vad som är väsentligt i boken.

Eftersom boken täcker mycket mer än bara den kirurgiska »kärnan» är den utmärkt att använda som uppslagsbok. Lägg därtill ett omfattande register som underlättar botanisering.

Jag är imponerad av klarheten i flera kapitel. Särskilt bra tycker jag kapitlen om bräck, endokrina sjukdomar, thorax- och kärlkirurgi är. Bildmaterialet är rikhaltigt och illustrativt. Ett exempel är bilden över portasystemet och dess förbindelser med kavasystemet. Tyvärr håller inte alla bilder samma höga klass. Jag tror att det hade varit bättre att visa



riktiga röntgen-, datortomografi(CT)- eller ultraljudsbilder i stället för teckningar.

En lärobok i kirurgi måste förmedla kunskap om viktiga livräddande terapeutiska åtgärder. För att underlätta detta bör bildillustrationer användas. Jag saknar bilder över hur thoraxdränage läggs in vid t ex pneumo- eller hemothorax liksom hur en främre lateral torakotomi för tamponad sker.

### Solens fläckar skymmer inte dess lyskraft

Även om de flesta avsnitten uppdaterats finns en del som hänger kvar sedan tidigare. Några exempel:

Serafimerlasarettet är väl nedlagt sedan många år. Supp Acetarsol rekommenderas vid hemorragisk proktit, och en detaljerad instruktion ges. Tyvärr finns inte medlet i Fass, och därför tror jag inte att några kirurgkandidater kommer att ta till sig rekommendationen. Vid cerebrala aneurysm har idag endovaskulär behandling etablerats.

Boken är omfattande men tyvärr finns fortfarande inte något kapitel om blödning och hemostas med. Jag saknar vidare ett heltäckande kapitel om trauma. Jag tycker inte att det är bra att trauma behandlas inom respektive organavsnitt såsom nu sker. Helhetsbilden utblir. Det för bland annat med sig att viktiga diagnostiska åtgärder som datortomografi (spiral-CT) och/eller ultraljud inte finns betonade i utredning av t ex buktrauma eller njurtrauma. Trauma täcker en stor del av den akuta kirurgin, och som regel är det bråttom. Avsaknad

av riktiga primära åtgärder medför fatala konsekvenser.

Enligt min mening uppfyller denna klassiker med råge målgruppens behov. Det är en bok man gärna kommer tillbaka till. Boken dominerar den svenska kirurgiboksmarknaden. I jämförelse med en del utländska kirurgiböcker på motsvarande nivå märker man att Frankssons kirurgi har några år på nacken. Layouten andas 80-tal.

Denna klassiker i ny tappning är mycket läsvärd. Liksom solen har Frankssons kirurgi sina fläckar. Men de skymmer på intet sätt dess lyskraft. •

## Alltför tunt om gastro- enterologiska undersökningar

Malcolm C Bateson, Ian A D Bouchier. **Clinical investigations in gastroenterology.** 244 sidor. Dordrecht-Boston-London: Kluwer Academic Publishers, 1997. Pris \$ 99. ISBN 0-7923-4391-3.

*Recensent: Ulrika Bromé, docent, överläkare vid Gastrocentrum, Hud-dinge sjukhus, Stockholm*

**D**enna bok är skriven av två välkända engelska gastroenterologer. Bokens mål är att presentera en genomgång av basala gastroenterologiska undersökningar. Målgruppen är dels AT-läkare och doktorer utan specialkunskap i gastroenterologi, dels gastroenterologer och personal som utför gastroenterologiska test.

### För bred målgrupp

Kanske är det för att boken har en så bred målgrupp som det är svårt att riktigt förstå hur den skall användas. I boken ges en ambitiös och lättläst genomgång av olika gastroenterologiska undersökningar, såväl blodprov, belastnings- och röntgenundersökningar, som endoskopi. Men hur boken skall utnyttjas av en nybliven AT-läkare som står framför en patient som har ont i magen eller blod i avföringen är svårt att förstå. Om AT-doktorn beslutar att göra en undersökning så går det naturligtvis att slå